

Dopisi morajo biti frankirani, podpisani in opremljeni s štampiljko dotične organizacije.

Člani strokovnih organizacij, priključeni Strokovni komisiji za Slovenijo, dobivajo list brezplačno.

DELAVEC

STROKOVNI ČASOPIS

Izhaja 10. in 25. v mesecu.

Uredništvo in uprava:
Ljubljana, pošt. predal 290

Čekovni račun št. 13.562

Telefon interurban št. 3478

Rokopisi se ne vračajo.

Delovnemu ljudstvu vsega sveta!

Mednarodna strokovna zveza je izdala za prvi maj manifest, v katerem obsodi politiko fašizma in kapitalizma ter pozivlje k borbi za socialno in politično demokracijo.

Že več let se nahajajo kapitalistični režimi v kaosu in anarhiji, kamor jih je spravila politična in gospodarska kriza. Vsi delovni ljudje so v bedi. Strah in obup objema vse delovne ljudi, ki iščejo zaman kruha.

Še hujše tepejo te razmere mladino kakor odrasle.

Negotovost je pred njimi, ki jih moralno slabi.

Mislili smo, da so nas strahovitosti vojne 1914—1918 kaj izučile, toda iznova groze in ves svet se bavi z njimi.

Sredi tekme v splošnem oboroževanju se nahajamo.

Z vso resnobo se bavi javno mnenje zaradi najnovejših mednarodnih dogodkov z brutalno mislijo, da je

mir neposredno ogrožen.

Povsod se žrtve tega kaosa in tega kapitalističnega gospodarstva bore proti krivcem, izkoriščevalcem bede, vojnim dobičkarjem in fašističnim diktatorjem z vso odločnostjo.

Predstraža te ogromne bitke, od katere izida je odvisna usoda človeštva, je kakor vedno organizirano delavstvo. Strastno kakor še nikdar se bori za svoje cilje in v tem duhu praznuje

dan dela, svobode in miru.

Mednarodna strokovna zveza bo storila vse, da ohrani mir in svobodo.

Delavstvo sveta mora pokazati **obnovitev domačega in internacionalnega gospodarstva po načrtu,**

po katerem izgine strah bede in negotovosti iz hiš delovnega ljudstva.

Na podlagi znanstvenih in tehničnih iznajdb kakor tudi izboljšav v organizaciji gospodarstva se bližamo dobi, ko se bo na svetu dovolj produciralo, da se izboljšajo življenjski pogoji mnogo milijonov mož in žena. Vlade in podjetniki pa uničujejo nalašč življenjske potrebščine, s svojo kratkovidno politiko omejujejo razdeljevanje za življenje najvažnejših produktov. Delovne ljudi se s tem oropa deleža in olajšav življenja in primernih mezd, dostojnega življenja se jim ne dovoljuje. Mednarodna strokovna zveza pozivlje k

mednarodnemu sodelovanju, da se odpravi s sveta nasprotje gladi spričo preobilice blaga.

Vsi sloji delovnega ljudstva vseh narodov, to je, ročnih in duševnih delavcev kakor kmetov, ki jih je kriza vse uničila, se teh dejstev bolj in bolj zavedajo ter čutijo, kako je njih duh upornosti proti kapitalističnemu oblastvu in despotizmu diktature vsak dan živejši. Vedno večje množice se pripravljajo, da se priključijo organiziranemu delavstvu v

boju za splošno osvoboditev.

Med boja izkušenim delavstvom je to bojevitost pospeševati in poostriiti ter zbuditi vse energije in mobilizirati v praktični in gradeči akciji za uresničitev tega velikega dela rešitve in obnovitve človeštva.

Po vsem svetu se morejo in morajo vsi, ki imajo trdno in resno voljo, pridobiti za ideal skupnosti na

9. in 10. junija v Kranju

I. kongres Splošne delavske strok. zveze Jugoslavije
Dan velike revije delavstva

Kongresa se udeleži poleg številnih delegatov iz nad 30 podružnic in domačih gostov iz Beograda in Zagreba, tudi tajnik Internationale tovarniških delavcev s. De Jonge iz Amsterdama in tajnik Saveza kemičnih delavcev čehoslovaške s. Ferdinand Nadvornik iz Prage

Spored kongresa:

V nedeljo, 9. junija:

Otvoritev kongresa ob 9. uri dopoldne v društveni dvorani restavracije Semen v Kranju.

Dnevni red:

1. Otvoritev kongresa in pozdravi gostov.

2. Poročilo o delovanju zveze:

a) tajniško, ref. Jakomin Lovro;

b) finančno, ref. Sluga Franc.

c) nadzorstveno, ref. Berdajs Jože.

3. Program za bodoče delo, ref. Uratnik Filip.

4. Sprememba pravil, ref. Jakomin Lovro.

5. Sklepanje o pravilnikih:

a) pravilnik zveze o dolžnostih in pravicah članstva, ref. Jakomin Lovro,

b) pravilnik oblastnih odborov,

c) pravilnik za podzveze (sekcije), ref. Kölnner Alojz.

6. Volitev centralnega upravnega odbora in nadzorstva.

7. Predlogi in slučajnosti.

Zvečer ob 8. uri prosvetni večer »Svobode«, Kranj. Sodeluje tudi pevski zbor iz Hrastnika.

V ponedeljek, 10. junija:

Od 8. do 10. ure nadaljevanje kongresa.

Od 9. do 10. ure promenadni koncert delavske godbe »Zarje' iz Ljubljane.

Ob 10. uri manifestacijsko zborovanje delavstva, na katerem poročajo: tajnik Mednarodne strokovne zve-

ze tovarniških delavcev s. De Jonge iz Amsterdama; tajnik Saveza kemičnih delavcev čehoslovaške s. Ferdinand Nadvornik iz Prage; tajnik Ujedinjenega radniške sindikalnega saveza Jugoslavije s. Bogdan Krekić iz Beograda.

Pozdravljeni delegati in voditelji strokovnega gibanja!

9. in 10. junija se sestanejo v Kranju delegati Splošne delavske strokovne zveze Jugoslavije iz 30 podružnic, ki bodo zastopali okrog 3000 članov. To je I. kongres zveze, ki je bila ustanovljena in iz Opčega radniškega saveza reorganizirana meseca junija 1933. Delegati podružnic bodo na svojem I. kongresu lahko s ponosom zrlji na svoje veliko uspešno in plodno delo, saj je zveza od svoje ustanovitve na članstvu napredovala za nad 100%. Zveza je s svojimi podružnicami v zadnjih letih izvršila ogromno število akcij za očuvanje in izboljšanje delavskega položaja. Iz svojih desetletnih izkušenj bodo delegati podružnic napravili na kongresu zaključke za novo, še uspešnejše delovanje zveze.

V naši sredi bomo pozdravili tudi druge goste našega vrhovnega foruma iz Beograda s. Krekića in druge, zlasti pa zastopnik Mednarodne strokovne zveze tovarniških delavcev tajnika s. De Jonge in zastopnika strokovnega pokreta naše sosedne države čehoslovaške s. Ferdinand Nadvornika.

Še enkrat prav pristrčno pozdravljeni borci za delavske pravice in boljše bodočnost!

temelju dela, svobode, pravičnosti in miru.

Naš klic je:

**nikakršne diktature!
Nikakršnega oboroževanja!
Nikakršne vojne!**

Dela za vse in 40urni delovni teden!

V tem je mir in sreča vsega človeštva!

Delo samo za odtegljaj

Strašna beda kočevskih rudarjev

Izmed vseh rudarjev Trboveljske premoškopne družbe so vedno najbolj prizadeti rudniki Kočevje. Dela se tu v glavnem na dnevnem kopu, radi česar je premož že sam na sebi slabše kakovosti. To in pa pomanjkanje trga za ta premož, ki je še povrh nečist in tako še manj konkurenčno zmožen, je povzročilo, da se je na tem rudniku največ delavcev reduciralo in ostali pa največ šihov praznujejo. Tako so ti rudarji v zadnji polovici meseca aprila napravili komaj tri in tričetrt šihta. Če vzamemo, da znaša povprečni zaslužek 37 Din na ših, potem vidimo, da bodo ti rudarji to perijodo zaslužili (in to ne vsi) samo za odtegljaj.

Sedaj se pa vprašajmo, od česa naj sedaj živijo? Vedeti je treba, da

Krepimo demokracijo in mednarodno solidarnost, ki sta edino jamstvo svobode in miru!

**Vodstvo
mednarodne strok. zveze**

Op. ured.: Ker je manifest prejelo uredništvo prepozno, ga objavlja sedaj.

Internacionalna Zveza rudarjev svojim organizacijam in vsemu organiziranemu delavstvu

Dragi sodrugi!

S čuvstvom skrbi in globoke žalosti, s čuvstvom bridkosti in neizmerne ga sovraštva do sovražnikov proletariata Vam pišem in sporočam, da je bil naš sodrug Husemann brutalno mučen in umorjen. Poznali ste ga kot predsednika nemške Zveze rudarjev, kot socialističnega poslanca nemškega Reichstaga in kot bivšega predsednika Internationale Zveze rudarjev. Sodrugi Husemann je bil eden najboljših članov našega gibanja.

Na naših internacionalnih konferencah je sodrug Husemann vedno povdarjal, da je enotnost in discipliniranost organiziranih množic moč, ki ustvarja izboljšanje življenjskih in delovnih pogojev delovnega ljudstva in ki bo enkrat ustvarilo pravičnejši družabni red.

Ko je prevzel Hitler oblast, je bila Internacionalna rudarjev ponosna, vedoča, da se sodrug Husemann ne bo umaknil. Bil je s svojega mesta, iz prostorov Zveze rudarjev v Bochunu, aretiran. Takrat se je reklo, da je ta aretacija samo »zaščita«, da se mu nič ne bi zgodilo. Ali nikdo se ni varal s tako izjavo. Pozneje je bil izpuščen, a zopet aretiran, ker je vršil svojo proletarsko dolžnost za pravice rudarjev. Njegova ljubezen do rudarjev in njegovo delo za pravičnost ga je pripeljalo v smrt.

Vsem, ki smo ga poznali in ki smo z njim delali, nam je bil vzgled. Njegova zvestoba do našega gibanja je bila kaznovana z neprestanimi potovanji v koncentracijske taborne. Poklican od Gestapa na odgovor radi svoje nezlomljive neodvisnosti in odločnosti, je odgovoril, da nima nikdo pravice odvzemati ali prepovedati mu pravico mišljenja. Ponoči, ki je sledila temu zaslišanju Gestapa, je vdrlo v prostore, v katerih se je nahajal naš sodrug Husemann več nacijev. Zgrabili so ga in ga pretepali tako dolgo, da se je onesvestil. Svojem, ki so ga hoteli drugi dan obiskati, je bilo to prepovedano. Odpravili so jih in jim rekli, da je Husemann sicer naredil svojo oporoko, ne želi pa nikogar videti. Sodrugi Husemann je bil torej tisto noč do smrti izbičan. Da bi ta brutalen umor zakrili in zamolčali, so prepeljali njegovo truplo v koncentracijsko taborišče, Börgermoor. Nekaj dni nato so njegove sorce obvestili, da je bil Husemann »na begu« ustrelen. Pokopali so ga na centralnem pokopališču v Dortmundu.

Ta hladnokrven, gnusen uboj mora v srcih vseh rudarjev vsega sveta odjekniti z boleščjo in s srdom in krikom po maščevanju. Zveza vseh, ki so v suženjstvu kapitalizma, oškropljena s krvjo naših sodrugov, bo s to mučniško krvjo še močnejša, popolnejša. Smrt našega sodruga Husemanna naj bo obenem krik vsem rudarjem, da svoje vrste strnejo v organiziranosti in disciplini.

Najbrž ni nobena veja delavskega gibanja stala odločneje na barikadah proti diktaturi kapitalizma, se ni odločneje in bolj junaško proti vsem njegovim krivicam borila, kakor organizacija rudarjev Nemčije, Avstrije

in Španije. Sodrug Husemann dopolnjuje že itak dolgo listino žrtev. Plačal je svojo idejo z življenjem. Nikdo ne more darovati več kakor svoje življenje.

Internacionala rudarjev pošilja njegovi, težko preiskušeni rodbini, njegovim mnogoštevilnim nemškimi prijateljem, svoje globoko sožalje. Da je umrl za delavstvo, za njegovo osvoboditev, naj bo vsem v tolažbo. Vsem rudarjem sveta pa kliče: Glave kviškul! Vsi v vrste svoje borbene rudarske organizacije!

Sodrug Husemann, delavstvo pozdravlja Tvojo veliko in junaško dušo! Duh Tvojega dela bo živel naprej!

London, 22. aprila 1935.

Za Internacionalo rudarjev:

Eddy Edward, tajnik.

Kongres Zveze rudarjev Jugoslavije

Močna, jeklena, Vaša ramena, dolgo nosila so breme težko.

Nedelja, 12. maja 1935. Celje. Dvorana »Uniona«. Pri mizah resni obrazi mož, zastopnikov organiziranega rudarskega delavstva iz vseh revirjev Slovenije. Sonce sije skozi okna, da je dvorana razsvetljena v prazničnem, svečanem sijaju.

Verifikacijska komisija poroča: Zveza rudarjev Jugoslavije zboruje. Zastopanih je 11 podružnic in to: Crna, Mežica, Leše, Zabukovca, Liboja, Hrastrnik, Trbovlje, Zagorje, Kočevje in zastopnika rudarjev iz Pečevnika, kjer se je sedaj ustanovila podružnica ter iz Sv. Križa pri Rogiški Slatini.

Tajnik Strokovne komisije za Slovenijo Iv. Vuk pozdravi kongres v njenem imenu in kot pooblaščenec URSSJ iz Beograda v imenu URSSJ. Od Delavske zbornice, ker je s. Uratnik trenutno še na Koroškem v zadevi tamošnjih rudarjev, in v imenu medstrokovnega odbora v Celju, pozdravlja s. Svetek. V Celju, ki je mnogo manjše od Trbovelj, ste se zbrali, da pregledate svoje vrste, svoje delo in da zaorjete nove brazde k nadaljnjemu delu. Pozdravljeni. Kajti dasi je Celje manjše od Trbovelj, je v njem kompaktno organiziranega nekaj nad 2000 delavstva, ki je ponosno, da zborujete v njegovi sredi. Danes živimo takorekoč na barikadah v neprestani pripravljenosti, kajti fašizem sili pri vseh špranjah k nam. Njegova taktika je utruditi mase z neprestanimi akcijami in se poslužuje pri tem tudi vseh sredstev, kakor je to delal v Italiji. 7 mesecev je bilo neprestano vrenje. Množice so se hujskale na neprestane generalne stavke, na neprestane revolucionarne akcije, ki zopet, ker ni bilo resnosti, niso uspeli. Tako je množica zgubila vsako voljo in vsak odpor. In ko se je to mrtvilo čutilo, je razvil fašizem svoje prapore in

prevzel oblast. Enako se poskuša delati tudi pri nas. Med delavstvom se pojavljajo razna gesla. Delavstvo se nepripravljeno goni v naskok, strokovne organizacije se skuša omalovaževati, jim vzeti ugled, a rezultat je enak, kakor je bil v Italiji. Druga rudarska stavka v Trbovljah, sedaj pred kratkim v rudniku v bližini Celja, kar je opisano v »Delavcu« od 10. maja 1935, je krepak memento, kako se ne sme delati in da treba biti oprezen pred provokacijo. Vaš kongres danes bo začrtal nadaljnjo pot dela, taktike in strategije in vsak kdor bo hotel sejati ljuliko, bo občutil, da je zadel na zjekleno disciplino, solidarnost in voljo.

Po pozdravih je sledilo poročilo.

Tajnik centrale ZRJ s. Arh ga je podal v markantnih potezah iz katerih se je videlo, da je ZRJ, vključ vsemu in kljub mnogim zaprekam, katere so posebno pomebne med rudarji-delavci samimi, ki nikakor ne morejo dobiti in najti tiste pozitivne korajže, da bi se kompaktno, kakor je to pri kovinarjih in drugih, organizirali in tako močni in silni ustvarjali znosnejše delovne in mezne razmere v rudnikih. Kader, zjekleneli možje, ki so organizirani, kljubujejo z neverjetno energijo in voljo vsem zaprekam, ne ozirajo se na tiste neorganizirane, ki imajo pri vsaki priliki, kjer je le mogoče, strašne, krvave besede ne samo proti kapitalizmu, pač pa tudi proti ZRJ, a v resnici, ko treba stisniti pest, ne v žepu, temveč, da jo vidi tudi kapitalist, jih ni nikjer, ta kader zjeklenelih možborcev koraka in vojuje neustrašeno za vse, za dobre in za nedobre.

Rudarstvo, tako v Sloveniji kakor tudi v celi državi preživlja težko krizo na posledicah občega gospodarskega zastoja.

Zaposlitev.

Zaposlitev, ki je znašala še v letu 1932 7019 oseb, je padla v letu 1933 na 6623 oseb, katero stanje se pa je tekom leta 1934 še mnogo poslabšalo. Mnogo teh ljudi je bilo sicer vpo-kojenih, vendar pa je ostala večina brezposelna, ki se danes bedno preživlja ob pičlih zaslužkih na javnih delih, po zimi pa je odvisna od prehrane iz javnih kuhinj.

Temu primerno so tudi padli zaslužki. Medtem, ko je v letu 1932 znašal skupni zaslužek rudarjev 89 in pol milijona, je isti padel v letu 1933 na 79 in pol, a v letu 1934 celo na 77 milijonov dinarjev. To pomeni padec v zaposlitvi napram letu 1929 od 11.158 oseb na 6542 v letu 1934 ali 42%. V plačah pa od 156.661.593 Din v letu 1929 na 77 milijonov v letu 1934 ali 51%. Te številke pokažejo, da so rudarji v letu 1933 izgubili na svojih mezdah 10,5 milijona Din, leta 1934 pa 12 milijonov Din napram 1932, ter znaša celokupna zguba na zaslužku od leta 1929 dalje ca. 160 milijonov Din. Brezdvomno je to ogromna škoda, ki katastrofalno vpliva ne samo na socialni položaj rudarja samega, temveč tudi na gospodarstvo cele banovine.

Naravno je, da je pod takimi okolščinami zelo trpelo poslovanje ZRJ. ter se je kljub živahnemu gibanju članstvo zveze ni moglo dovolj dvigniti. Vzrok temu je tudi deloma nezavednost rudarjev samih, katerih pretežna večina še vedno ni dostopna za organizacijo.

Vendar, če vzamemo v obzir vse te težkoče in pa dejstva, da so tudi v tem času notranje politične razmere mnogo ovirale delovanje zveze in če se je pri tem z vso silo podpiralo razna politična strankarska gibanja, ki sicer nimajo nič skupnega z zastopstvom rudarskih interesov, potem moramo z zadovoljstvom ugotoviti, da je zveza v pretečeni poslovni dobi, ne samo obdržala svoj položaj, temveč je še kljub temu, da je na prostih znakmah utrpela Din 49.718 in izplačala na brezposelni podpori Din 19.318, še dvignila svoje premoženje od 118.000 na 128.948 Din.

Socijalna zaščita.

V pretečeni poslovni dobi se je zgodila važna sprememba v socijalnem zavarovanju rudarskega in plavžarskega delavstva. S 1. aprilom 1933 namreč je stopil v veljavo novi pravilnik o bratovskih skladnicah, s katerim so se zopet poslabšale dajatve za približno eno četrtino. Sanacija pomoči tega pravilnika ni bila izvedena, čeprav so bili prispevki povišani do maksimalne meje, ki znaša 14%. Edina dobra stran tega pravilnika je to, da delavec, ki prekine svoje zavarovanje, že pridobljena leta lahko zavaruje s plačevanjem gotove prisilnine. S temi določbami so na no-

vo oživele pravice vseh onih, ki so jih leta 1925 dalje že zgubili.

Vršila se je v tem času tudi borba za uveljavljanje obrtnega zakona za rudarje. Rudarski podjetniki sicer v načelu priznavajo ta zakon, vendar ga v praktičnem odklanjajo povsod tam, kjer se gre za delavske pravice. Za popolno uveljavljanje zakona med rudarji bo treba še veliko napora.

Mezdna gibanja.

Splošnih mezdnih gibanj v tem času ni bilo, razven v treh posameznih slučajih, ki jih tu omenimo. V letu 1933 je uprava rudnika Leše odpovedala kolektivno pogodbo in takorekoč diktirala nove mezde. Tu pa organizacija ni mogla mnogo posredovati radi nerentabilnosti rudnika samega.

Drugo mezdno gibanje je bilo med rudarji rudnika v Libojah, kjer je uprava hotela znižati mezde za 10%, kar se ji je deloma posrečilo. Vendar se je tudi vodstvu zveze posrečilo marsikaj urediti potom kolektivne pogodbe, katere prej ni bilo.

Tretje mezdno gibanje, kot najvažnejše, je bilo pri Trboveljski prem. družbi v letu 1934. Kljub kritičnemu položaju delavcev, radi praznovanja velikega števila šihov, je družba odpovedala kolektivno pogodbo s 1. julijem in s 15. julijem napovedala znižanje vseh plač za 6%, poslabšanje deputatnega premoženja in kar je glavno, hotela je izvesti dekategorizacijo kopačev (498). Tem nakanam se je vse odločno uprlo, predvsem pa rudarji, ki so dne 3. julija zjutraj v rovih proglasili gladovno stavko. Po 59-urnem bivanju v rovih, so rudarji iste zapustili, ko jim je bilo sporočeno, da je morala Trboveljska družba na pritisk vlade svoje zahteve umakniti. S to upravičeno stavko je bil vpliv in ugled rudarjev precej dvignjen. Vendar to ni bilo vseč gotovim krogom in ljudem, ki so hoteli to izkoristiti v svrhu zatiranja marksističnega vpliva v delavskih vrstah. Očitno se je to pokazalo pri pogajanjih pod vodstvom ministra Ulmanskega, kjer so postavili poseben nacionalni akcijski odbor.

Vodstvo zveze in zaupniki II. skupine so ponovno posredovali in končno dosegli zmanjšanje plač samo za 3%, a deputat se je uredil po zahtevi TPD, dočim pa je družba morala popolnoma umakniti zahteve po dekategorizaciji kopačev. To seveda zopet ni bilo prav nasprotnikom razrednega delavskega gibanja. Kaj je bilo, je še vsem znano.

Volitve v razne delavske ustanove.

V tem času se je vršilo dvoje važnih volitev in sicer v Delavsko zbornico in v II. skupino rudarske zadruga. Prva dne 15. oktobra 1933, a druga v času od 15.—22. februarja 1934. Obe volitvi sta se vršili pod najhujšim terorjem nacionalistov, podpira-

Ošlak Ferdinand:

Razširimo pokret

V prvih mesecih koledarskega leta se vršijo letni občni zbori in je to doba načrtov in iniciativ za nadaljnje delo. Zadržanja leta so me občni zbori strokovnih organizacij v večjih delavskih centrih posebno zanimali in zdi se mi potrebno, da kot industrijski delavec in zaupnik, ki deli vse grenkosti težaka, iznesem svoje gledanje o našem celokupnem pokretu. Razpravljaj bom predvsem razmere v Dravski banovini, ki se bistveno le malo razlikujejo od ostalih banovin.

I.

Letne bilance o številu članov v strokovnih organizacijah so prav posebno v tekstilni industriji neugodne. Primerjanje števil organiziranih s številkami zaposlenih je malo razveseljivo. Od tisočev fanov in deklet, ki danes v tekstilni industriji garajo za smešno nizke mezde — medtem ko je ta industrija deležna pravice le nekaj v Ameriki znane prosperitete — bi se pri načrtovanju in boljsem delovanju vseh funkcionarjev celokupnega pokreta, t. j. vseh ne samo strokovnih organizacij, moralo že veliko več organizirati. Tekstilci, ta novi proletarijat brez tradicij, prihajajo večinoma iz podeželja, so torej kmečkega porekla, pravcati rekruti za delavsko gibanje in je logično, da je pridobivanje istih vse drugo preje kakor lahko, če se pomisli, da je vzgoja, ki so jo deležni doma, v šoli, v cerkvi, v meščanskih društvih in tako dalje, popolnoma nasprotna našideologiji. Nekaj starega pa je, da so vsa človeška bitja posebno pa v nemarksističnem duhu vzgo-

jeni ljudje egoisti in zato brzo dovzetni za vse, od česar je kaj pričakovati. In če je kjerkoli v pridobivanju članov za marksizem možno nuditi, kar mika in vabi, je to v strokovnih organizacijah slučaj. Povišanje mezd, brezposelnosti in bolezenske podpore, preprečenje odpustov in disciplinskih kazni, je dobri agitaciji dovoljno orožje, ki mora do neke meje magnetično vplivati. Strokovnim organizacijam, ki so šola vsega in prva etapa za doseg idej, za katere nam gre, je treba ravno v razvojno panogi, t. j. v tekstilni stroki posvetiti mnogo brige. Zadnje volitve v Delavsko zbornico in vsakoletne volitve obratnih zaupnikov so v tekstilni industriji pokazale, da imamo tam tisoče volilcev in le stotine strokovno organiziranih članov. Nauk iz tega dejstva ni težak. Ljudje, ki že volijo naše liste, so že itak naši, samo da se jih še ni moglo ali znalo zjeti in spraviti med članstvo organizacije. Vzroke, zakaj te mase niso strokovno organizirane, ne bo težko iskati in ko se ugotovijo, bi se moralo začeti zdravljenje pri koreniki.

Ni prostora za detaljno razlago mojega gledanja na te vzroke in kako si zamisljam radikalno odpravo istih. Izkuštvom mi je pokazano, da sami zaupniki po tovarnah brez učinkovitih sopodpor posebno glavnih funkcionarjev vseh organizacij in dobre časopisne agitacije ne bodo v stanu organizirati, kakor je želeli. Glavni funkcionarji, katerih poklic je bolj navezan in povezan na pokret, bi se morali otestiti vsake osebnosti. Veljati bi morala vedno in povsod parola: osebe nič, pokret vse. Ponavljam: jedro, kader, vzgoja in izobrazba marksizma so bile, so in ostanejo strokovne organizacije. Kadar bodo strokovne organizacije močne

in razvite, vodjene od zmognih odborov, bodo predsedniki ostalih organizacij kakor kulturnih, športnih, političnih, mladostnih itd. na svojih občnih zborih poročali čisto druge in sicer veliko večje številke o članstvu kakor sedaj. Od močnih strokovnih organizacij bi se samo od sebe reguliralo pristope v kulturne in ostale organizacije in tudi abonenti delavskega časopisa bi se na isti način množili. Marksistično stavbo je po naravnih zakonih in logiki širiti v smeri, kjer je razvoj možen. Vsi graditelji marksizma bi si v tem morali biti eno in brez ozira na stroko ali panogo, v kateri delujejo, čimprej sopodpreti povečanje in porast tiste plati, ki kliče po izvedljivem razširjenju, to so tekstilci v strokovnem pokretu. Naši glavni zaupniki, ki so pravcati mojstri v agitaciji, če gre za kakšno skupno prireditve vseh organizacij, akademijo, koncert, shod ali kaj sličnega, bi naj enkrat z istim elanom šli na razpravo dnevnega reda — kako razširiti tekstilne strokovne organizacije, seveda v zavesti in prepričanju, da ne razpravljajo le o tekstilcih, temveč o sestavnem delu celokupnega delavskega gibanja, s katerim so nekateri ne samo duševno, temveč tudi poklicno spojeni.

II.

Celina za oranje in teren za sejanje naših naukov je tudi podeželje s kmetiskim prebivalstvom. Trgi in vasi, kjer ni tovarn z delavskimi strokovnimi in kulturnimi organizacijami, le malo ali pa ničesar ne znajo o konstrukciji obstoječega gospodarskega reda. Popolnoma tuja jim je razlaga o pravih vzrokih sodobne gospodarske krize in šele, ko se jim bo odprlo oči in znanstveno dokazalo rešitev v naših receptih, se bo naš podeželan, ki

je še navezan na zemljo, vzdramil in začel misliti. Momentano je mizerno stanje, v katerem tiči naše kmetijstvo, najbolj pereče vprašanje in bi s tem problemom bilo najprej začeti. Igrača bi to pionirsko delo v provinci seveda ne bila. Kjer obstoje že kakršnekoli organizacije, bi čez prepada, ki nas loči od podeželanov, organizacije morale zidati most in sicer s postavljanjem novih kulturnih in športnih organizacij. Strokovni pokret za poljedelske delavce ne pride toliko v poštev, ker ni stalnega in uredenega kmečkega dela. Hiba je v tem, da primanjkuje kulturnih delavcev-marksistov, kar bi se v krajih, kjer ne poznajo nobenih naših organizacij prav posebno občutilo. Če se politične razmere res bližajo normalizaciji, bo najbolj kazalo pridobivati učiteljstvo za naš pokret in v pravem smislu besede začeti ustanavljati kulturna in športna društva po vaseh ter meščanskim društvom vsestransko konkurirati. Učimo se od meščanskega društvenega življenja in če si predočimo njihove športne klube, moramo priznati, da se tudi športni klubi, katerih namen je gojiti le šport, dajo izboru uporabiti za vzgojo mladine v tej ali oni tendenci. Na vaseh je predvsem gledati na zajetje mladine in ta se v sodobnosti da najprej športu, dramatik, glasbi, petju itd. in šele v drugem redu predavanju in čitanju etc. v naročje. Merilo za obdelovanje kmečkega ljudstva bi naj bilo — ustanavljati in gojiti to, kar vleče in zanima. Na funkcionarjih kot vzgojiteljih pa bo, kako bodo znali iz sedanjih nevednežev vzgojiti pristaše marksizma. Problem podeželja je tako obsežen, da se ga tukaj edino v brzjavnem štilu lahko dotaknem. Cementirati je seveda fakt, da pokret, ki želi naprej, v deželi kakor

Prodajamo z 20% popustom

Vse podrobnosti izveste z naših plakatov in v naših prodajalnicah.

TIVAR-OBLEKE

nih od oblasti. Tako se je n. pr. zgodilo v Trbovljah, da so nas ogoľufali za nad 1000 glasov. Isto so skušali tudi pri volitvah v II. skupino rudarske zadrüge, kar se jim pa ni posrečilo ter je lista ZRJ prodrla s 95%.

Prosvetno delo in propaganda.

Brezdvomno se je tudi zveza v pretečeni poslovni dobi trudila, da dvigne število članstva in da okrepi razredno zavest med rudarji. Vendar pa so okolščine, v katerih se je to delo vršilo in ki smo jih že omenili, mnogo ovirale in celo tudi preprečile popoln razmah in kulturni razvoj organizacije. Kljub vsem težkočam se je pa storilo kar se je dalo in tako se je vršilo 61 shodov, 24 diskuzij, 33 članskih zborovanj in 12 konferenc. Sicer pa to ni dovolj in bi se moralo doseči večji uspeh. Vzroki so znani.

Sledilo je finančno poročilo in poročilo nadzornega odbora.

Po kratki debati je bila odglašovana odveza (absolutorij) staremu odboru.

K točki volitve nove uprave, je bila predlagana od zato izvoljene komisije sledeča lista:

Ožji odbor:

Predsednik: Barel Ivan,

Tajnik: Arh Juri,

Odborniki: Kamnik Ivan, Pliberšek Franc, Kladnik Rudolf.

Širši odbor:

Hegler Jože, Kočevje, Ipavec Jože, Črna, Potočnik Maks, Mezica, Murn Josip, Trbovlje, Judež Franc, Zabukovca, Potočnik Jože, Liboje, Lukač Alojz, Zagorje.

Nadzorstvo:

Zelenšek Jože, Trbovlje, Suša Jože, Trbovlje, Košak Franc, Zabukovca, Šober Franc, Zagorje, Bokal Ludvik, Zagorje.

Za Leše je ostalo mesto odbornika prazno. Blagajnika pa nastavlja upravni odbor.

Med tem se je vrnil iz Leš sodrug Uratnik, in, pozdravljen od zborovalcev, je poročal o vprašanju sanacije Bratovske skladnice.

Zanimivo je bilo njegovo poročilo. Ta nova sanacija odpravlja pokrajinski Pokojninski sklad za Slovenijo. Iz tega sklada so naši vpokojenci dobivali doklade. Lansko leto je imel ta sklad 3 milijone 800 tisoč Din. Od

leta do leta je padal, ker je padala produkcija. Sedaj smo dobili nov centralni fond, ki bo v bodoče dajal vpokojencem draginske doklade. Bratovska skladnica bi naj prispevala v ta fond 10%. A to je nemogoče. Bratovska skladnica v Sloveniji tega ne zmore. A ostale Bratovske skladnice ne bodo hotele. Lansko leto so še bile aktivne, a to stanje se naglo slabša in bodo najbrž že prihodnje leto pasivne. Zvišanje prispevkov v ostalih delih države je zelo otežkočeno, ker je tudi nepopularno. Parola za zvišanje je napačna. Morajo se zvišati, tako so objavili, da bodo dajali Sloveniji. Če se že mora zvišati, se mora zvišati za sebe in ne za druge.

Mi jemljemo tuji premož za ladje, za železnice in za javne zgradbe, kjer je potreben za centralno kurjavo. Od tega se trošarina ne bo pobirala, ki je 40, 50 Din na tona. Imelo bi to sicer nekako dobro stran, ker bi konzumenti vsled te trošarine začeli bolj kupovati domači premož, če bi veljala trošarina tudi za ladje, železnice in javne zgradbe. Tako pa bo le majhen del prizadet s to trošarino. Dal bi nekako samo 2 milijona 500 tisoč od teh privatnikov. Pa še to ni sigurno. In ker bo to za vso državo, ni to nikakšna sanacija. S tem, da se je ukinil pokrajinski pokojninski sklad za Slovenijo, se je izpolnila globoka želja TPD in podjetnikov. Iznebili so se tega sklada. To je darilo gospode rudarjem. Rudarji odklanjajo taka darila. Tisti, ki je to sanacijo povzročil, ki jo je izvedel, bo nosil veliko odgovornost pred delavstvom. Mi to odgovornost najodločneje odklanjamo.

Že na I. anketi decembra 1934 v Beogradu, je bil glavni obris te sanacije narejen. Tam je bilo točno povedano:

1. Da ostane in mora ostati pokojninski sklad.

2. Da se uvede trošarina na inozemski premož.

Tik pred volitvami pa se je Delavsko zbornico pozvalo, naj opozori vlado, da se uredi sanacija Bratovske skladnice. Celu rudarje, njih organizacijo, je TPD naprosila, naj zahteva sedaj, da se razglasi, kar je bilo sklenjeno na anketi v Beogradu. Delavska zbornica in ZRJ sta v prepričanju, da gre za razglasitev skle-

je naša, brez kmečkega prebivalstva tega ne bo mogel in tudi kmečko vprašanje se brez našega pokreta ne bo rešilo.

III.

Inteligenca ali šolani ljudje, vzgojeni in šolani v sodobni malomeščanski ideologiji, so marksizmu menda najbolj tuji. Prepričanje, da je človek, ki v kakšni pisarni iz starih spisov prah čisti, več vreden kakor najboljši predelavec-specijalist v delavnici, dela inteligenco tako slepo, da so redki tisti, ki bi približno znali, zakaj so njihove plače premale, kakor so nezadostne tudi plače manualnih proletarcev. Prepričati duševni proletarijat, da med njim in med proletarijatom v predpasnikih ni druge razlike kakor da delodajalec prve naziva »Gospod«, druge pa »Vi« ali »Ti« in da je stanovsko izboljšanje prvih edino skupno z drugimi možno, bo važna funkcija »Zveze privatnih namoščencev«, »Svobode« in vseh, ki v pokretu aktivno delujejo. Industrijsko uradništvo vseh strok bi se moralo tam najprej vabiti v organizacijo, kjer so manualni delavci potom svoje strokovne organizacije že nekaj pridobili. Uspehi so povsod najboljša agitacija, če se jih postavi v pravo luč.

Študirane državne uslužbenke bi se dalo zainteresirati najprej za kulturno gibanje, ker stojijo strokovno že v svojih »rumenih« družtvih. Dobra in uspešna šola v »Svobodi« bi jim brzo odprla oči in pokazala tendenco svojih sedanjih narodnih in sličnih meščanskih organizacij. Za primer naj služi Francija, ki je Jugoslaviji vedno nekaj vzor, kjer je 80 odstotkov celokupnega učiteljstva organizirana v socialističnih strokovnih organizacijah. Nikomur pa v Franciji ne pade na um, da bi te pedagoške, ki se zavedajo, kje jim je kot duševnim proletarcem me-

sto, očital »protidržavnost«, »anacionalnost« itd. Tudi francoska mladina, vzgojena po teh učiteljih-marksistih, ni »zastupljena« in vsi Francozi so dobri državljani, ko zapustijo šole...

Treba bo gledati na pridobivanje našega učiteljstva. Med učiteljskimi na učiteljskih se najde večkrat prav idealne marksiste, ki jih pa strah pred brezposelnostjo navadno v času končanja študij preorientira na desno, ker bi sicer ne bilo izgleda za službe. Slične so razmere na visokih šolah pri slušateljih, ki aspirirajo na državne službe. Sedaj, ko se verjetno bližamo normalizaciji političnih razmer, bo ves naš vpliv potreben, da se tudi za državne uslužbenke doseže popolna svoboda glede svetovnega nazora, kar bo omogočilo, da se v naše kolone uvrstijo izobraženci, katere bi posebno po vaseh v kulturnih organizacijah potrebovali.

Pri vsem, kar spredaj razpravljam, bi igrala finančna plat za začetno delo precejšno vlogo. Imam svoje mnenje tudi o tem, kar pa ne kaže javno povedati. Nič manjše važnosti ni izbira funkcionarjev-juniorjev za začetne akcije. Redki so ljudje, katerih zmožnosti in prilagodljivosti jim v vseh položajih omogočajo res uspešno delovati. Mislim, da je delo naših funkcionarjev ceniti po rezultatih in ne po času, ki ga je v pokretu pustil brez, da bi imel kaj pokazati.

Predležčega članka ne morem preje zaključiti, dokler ne zavpijem in če bi mogel, bi kričal, da bi me slišala cela Dravska banovina, da rabimo poleg vsega povedanega, lasten dobro urejevan delavski dnevnik, ki bo nam neka duševna električna centrala, dnevnik-informator, dnevnik-regulator, dnevnik-oče in matica celokupnega marksističnega gibanja.

pa ankete, brzojavili in zahtevali, naj se objavi sanacija Bratovske skladnice. Bila pa je podvala. Nismo vedeli, da je Zveza industrijev in TPD izrabila položaj, in pod hinavskim vidikom pridobila tudi nas, da smo zahtevali razglasitev, ko je med tem tihotapsko dala črtati iz ureditve Pokojninski sklad.

Tudi sedaj si še te resnice v svojih časopisih ne upajo objaviti. Mi bomo pa to povedali v naših časopisih. Pisali bomo tudi v »Jutro«. Bomo videli, če bodo objavili.

Če torej sedaj te uredbe ni mogoče preklicati, naj se preklicje vsaj člen, ki ukinja pokrajinski pokojninski sklad. Ker če ta sklad ostane, bi nova odredba prinesla izboljšanje. Zato je sklep kongresa rudarjev, odločna zahteva, da mora ostati pokrajinski pokojninski sklad.

Druga situacija je ta, da se razmere v malih rudnikih tako slabšajo, da je treba vse pokreniti, da se to uredi. Več se ne sme tolerirati in dopuščati, da bi ta ali oni rudnik ostal dolžan na mezdah, kakor je to sedaj, ko ti zaostanki na mezdah znašajo 400.000 Din in na Bratovskih skladnicah tudi 400.000 Din, kakor je to v Lešah.

Sličnih položajev je mnogo v srbskih rudnikih. Rudniška industrija je vsa v krizi in se ne bo prej rešila, dokler ne bo rešena po vsem svetu. Če bi se dalo urediti, da bi del našega premož odjemala Italija, bi se dalo pomagati. Naloga je naše vlade, da to skuša doseči. Ko bodo trgovska pogajanja z Italijo, mora delavstvo glasno in odločno opozarjati vlado na to dejstvo. Z gotovimi koncesijami je to z Italijo dosegljivo.

Socialne prilike v malih rudnikih v Srbiji so takšne, da se vse socialne zakone sabotira, a mezde, kakor že prej rečeno, se po cele mesece ne izplačujejo. Zahteva se, če ni mogoča sanacija, naj se takšni rudniki zapro. Ker so začeli srbski podjetniki prihajati v Slovenijo in odpirajo tu majhne rudnike, delajo sedaj isto, kar njihovi kolegi v Srbiji in s tem povzročajo same nepravilike, kršijo socialne zakone ter poslabšujejo s tem tudi delov-

ne pogoje v naših urejenih premožkopih, kakor so na pr. trboveljski revirji.

Tudi štednja pri Bratovski skladnici se naj izvede. Naj dam samo majhen primer: Pri OUZD pride na zdravnika 24 Din na ordinacijo bolnika. Pri Bratovski skladnici na člana v Rajhenburgu pa 550 Din. Za 80 delavcev so nastavljene 3 osebe. Treba zdravstveno službo združiti z okolico. Temu torej je treba posvetiti največ pažnje. SUZOR ima prav, ko zaukaže svojim edinicam OUZD, da stroški zdravljenja ne smejo presežati tega in tega zneska. Pri Bratovski skladnici pa se dela brez načrta in mere. Tu treba narediti red.

Kongres je s ploskanjem odobril poročilo s. Uratnika in ga pooblastil, naj izdela načrt za sanacijo Bratovske skladnice. S. Šobru se naroči, naj zbere vse točke, ker jih dobro pozna kot funkcionar Bratovske skladnice, ki so občutljivi in neprimerni, da se pri načrtu upoštevajo.

Tajnik s. Arh poroča, da je rudarska oblast postala kot nadzorna oblast popolnoma pasivna, kar je vzbudilo upravičeno ogorčenje in medklince: Zakaj pa jo imamo? Naj se ukine, če ne odgovarja.

Nato sta se prečitali in sprejeli spomenici, ki sta se odposlali kar s kongresa kraljevski vladi in Ministrstvu za rube in šume v Beograd.

Vsled pomanjkanja prostora v tej številki, priobčimo spominici v prihodnji številki.

Še nekaj majhnih vprašanj se je še med raznoterostmi razpravljalo, narkar je bil kongres ZRJ zaključen. Močno je bilo njegovo delo in njegove razprave in njegovi sklepi. Rudarji, oprimate se svoje organizacije, da bo njeno delo še močnejše, da boste vse vršili veliko delo izboljšanja svojega položaja in svoje osvoboditve, kajti

močna, jeklena,

Vaša ramena,

dolgo nosila so breme težko.

Že za gorami, zora se drami

cilj se že bliža: Svoboda žari:

Zato, rudarji, vsi na plan!

— g —

STROKOVNI VESTNIK

KOVINARJI

Naša država je agrarna država, pravijo, ki mora svoje agrarne produkte izvažati, v zameno zato pa uvažati industrijske izdelke. V letu 1933 je bil uvožen ali pa za agrarne produkte zamenjan sledeči železni material:

	Ton	Din
Železo polpredelano	21,321.410	43,783.201
in predelano		
Pločevine	9,061.862	33,393.271
Čevci	2,560.985	8,231.796
Zelci	2,766.779	20,939.167
Tračnice in železniški material	12,544.288	62,413.719
Plugi za oranje	198.071	1,305.665
Vijaki	372.934	3,669.068
Želblji	181.090	1,401.092
Razni žel. predmeti	22,871.358	148,095.813

Skupaj 71,858.777 323,229.812

Torej vidimo, da se je uvozilo 71,858.777 ton železne robe v skupni vrednosti Din 323,229.812.

Koliko je še več uvoženega, statistika ne pove. Ako vzamemo, da je v vsoti 323,229.812 Din zaračunanih 25 odst. delavske mezde, dobimo Din 80,807.453. Ako bi delavec v kovinskem obratu zaslužil mesečno 1500 Din, bi se lahko zaposlilo 4440 delavcev skozi vse leto.

Za vsoto 80,807.453 Din, k bi jih domači delavci zaslužili in doma konsumirali, bi se lahko agrarnih produktov manj izvozilo. Delavstvo bi lahko živelo, kmetu pa ne bi bilo potrebno čakati na denar in popustiti, da se mu pridelki znižujejo.

Za vse kovinarske delavce v državi je potrebno, da se organizirajo v svoj Savez in se borijo proti takim metodam.

ZAHVALA

Brezposelni kovinarji Saveza Metalških Radnika Jugoslavije, podružnica Ljubljana,

se zahvaljujejo zavednim sodrugom iz strojnih tovarn in livarn d. d., ki so žrtvovali »parsi sklad« kot podporo reduciranim sodrugom.

Podporo je prejelo 35 članov v skupnem znesku Din 2.010.—.

PREKLIC

Podpisani Brajc Filip, tovarniški delavec, Jesenice, preklicujem in obžalujem, kar sem govoril o gospodu Jeramu Juriju, strojevodu KID na Jesnicah dne 6. maja 1935 v gostilni Jadran-Split na Jesenicah, ker je vse to neresnično. Izjavljam, da o gospodu Jeramu Juriju ne morem reči ničesar nečastnega in se mu zahvaljujem, ker je odstopil od kazenske tožbe zoper mene.

Brajc Filip, s. r.

SPLOŠNA DEL. STROKOVNA ZVEZA JUGOSLAVIJE

Kočevje.

V podjetju »Triglav«, tekstilna tovarna v Kočevju, vladajo nevzdržne razmere. Redukcije delavstva in znižavanje plač je stalno na dnevnem redu. Dne 27. marca se je na pobudo podružnice vršila v podjetju razprava, katere so se udeležili zastopnik Inspekcije dela, Delavske zbornice, Splošne delavske strokovne zveze in delavski obratni zaupniki. Na razpravi je bil napravljen zapisnik, na podlagi katerega bi se redukcije omejile s skrajšanjem delovnega časa. Podjetje je pristalo na ureditev službenega razmerja s kolektivno pogodbo, ter izjavilo, da se bodo vsa zakonita določila o zaščiti delavcev točno

izvajala. Predsedstvo podjetja pa je 3. aprila, na naslov glavnega zaupnika sporočilo, da na razpravi z dne 27. marca sporazumljenih stvari ne bo izvršilo. Organizacija je sklicala 5. aprila delavstvo na zborovanje, na katerem naj bi se odločilo, katere mere je podvzeti za izvedbo sporazuma med ravnateljstvom podjetja in organizacijo. Zavedni delavci so bili pripravljene za izboljšanje svojega položaja stopiti v odločno borbo, žalibog, pa so nezavedni delavci zadevo pokvarili, ker se niso odzvali pozivu organizacije, da stopijo v borbo. Ta nezavednost večine delavstva, ki misli, da bo nekdo kar z neba dajal, je zakrivila, da so se razmere v podjetju ponovno poslabšale. Ponovno se reducira delavstvo in znižuje itak nizke plače. Sikanira se delavske zaupnike, ter jim zabranjuje intervencije na odločilnih mestih. Ponovno je vpejano delo od 8. do 12. in od 13. do 17. ure, dasi je bilo na razpravi dogovorjeno, da bi delovni čas trajal nepretrgoma od 6. do 16. ure. S tem je delavstvo občutno prizadeto, ker je mnogo ugodnejše, da bi se prenehalo ob 2. uri popoldne, da morejo nekateri opraviti tudi doma svoja opravila, kajti mnogo jih je, ki stanujejo 1 do 2 ure daleč.

Vodstvo podjetja misli, da je odpor organiziranega delavstva popolnoma zlomilo. Res je, da so se mnogi prestrašili, vendar pa je v tovarni ostal kader zavednih borcev, ki bo vse podvzel, da se organizacija zopet ojači in izvaja delavstvu pripadajoče pravice. Vsled tega pozivamo vse delavstvo tovarne, da se organizira. Kolikor moči, toliko pravic! Komur ni za izboljšanje in se neče organizirati, pa naj tudi ne godrnja!

Protestno zborovanje delavstva tovarne Zelenka v Mariboru

14. maja se je vršilo v Mariboru v dvorani Delavske zbornice veliko zborovanje delavstva tekstilne tovarne Zelenka. Na zborovanje je bil pozvan tudi tajnik Splošne delavske strokovne zveze Jugoslavije iz Ljubljane, da čuje številne pritožbe o nevdržnih delavskih razmerah tega podjetja. Izkazalo se je, da plačuje podjetje Zelenka, med številnimi tekstilnimi podjetji v Dravski banovini, najslabše, kajti plače znašajo povprečno komaj Din 19 za ženske in Din 21 za moške delavce. Podjetje je meseca aprila poslalo vse delavce na brezplačen dopust, ki je trajal nad 4 tedne. Ko se je 6. maja zopet pričelo obratovati, je vodstvo podjetja delavstvu ponovno znižalo že itak sramotno nizke plače. Delavstvo, kakor tudi vsa javnost, je nad početjem tega podjetja ogorčeno. Na zborovanju 14. maja je delavstvo proti temu načinu energično protestiralo in zahtevalo:

1. da se plače, ki so bile znižane 1934 in 1935 leta, postavi na prejšnjo višino in poleg tega zviša za 25%.
 2. da se službeno in plačilno razmerje uredi s kolektivno pogodbo in zakonito predpisanim delovnim redom,
 3. da se striktno izvajajo vsi obstoječi zakoniti predpisi o zaščiti delavstva, kakor obrtnege zakona.
- Delavstvo zahteva dalje, da se nujno vrši v podjetju razprava, pri kateri naj sodelujejo merodajni faktorji, da se nevdržne razmere v tovarni odpravijo in zvišajo plače.

Kako brezobzirno izigravajo delavstvo!

Pri tvrdki Herman Pollacka sinovi, tekstilni tvornici, bje delavstvo zopet boji za pravice in dostojanstvo človeka-delavca. Podjetje hoče uvesti sistem dela, takozvani »norma sistem«.

Letos v najhujši zimi, kar je poročal tudi »Delavec«, je delavstvo, ker je dobro in močno organizirano, uspešno izvršilo mezdno gibanje. Pri tej priliki je bil za poskušnjo uveden takozvani »Norma Sistem« v dveh oddelkih tkalnice. Poskušnja naj bi bila tri mesece, ki bi pokazala, ali se naj ta

VOLNO vse vrste, ročna dela, čipke, dobite najceneje pri **M. Šribar, Celje, Dr. Žerjavova ulica št. 2.**

»Norma Sistem« upelje ali ne. Ta rok je potekel 13. maja 1935. Delavstvo je pokušilo, da je to delo po tem sistemu zelo škodljivo za zdravje delavcev, ker so skoro vsi delavci, ki so delali na tem poskusu, fizično popolnoma izčrpani. Bili so celo slučajni, da so nekateri med delom vsled izčrpanosti se onesvestili in morali k zdravniku. Ta sistem poveča na račun delovne sile produkcijo za 30 do 40 odst., a istočasno se znižajo mezde. Ta sistem dela iz delavca mehanski stroj, ki dela za štiri, a plačan je samo za enega delavca.

Ko je podjetje delavskim zaupnikom sporočilo, da bo iz tega poskusnega dela prešlo k temu, da uvede za stalno po vsej tovarni »Norma Sistem«, in so delavski zaupniki sklicali sestanek delavstva ter mu to sporčili, je delavstvo ta sistem odklonilo, da se mora najprej narediti cenik, po katerem se bo vršilo plačevanje dela po tem sistemu, a še le potem se naj začne s tem sistemom.

To je bilo sporočeno podjetju, ki pa je odgovorilo negativno, da se ima najprej sistem uvesti, a potem se bo potrdil cenik plačila dela.

V ponedeljek, 13. t. m., popoldne je delavstvo v tkalnici stopilo v stavko, a drugo jutro so se priključili še ostali delavci in delavke iz vseh oddelkov tvornice. In tako je zastavkalo 850 delavcev in delavk.

14. maja je bila razprava pri banski upravi. Ali do sporazuma ni prišlo in stavka traja dalje.

Tvrdba je poslala v Slovenijo svoje agente, da po Sloveniji nabirajo štrajkberije (stavkokake) in to posebno tiste, ki so po zadnjih redukcijah delavstva po slovenskih tekstilnih tovarnah ostali brez dela.

Ne bodo jih dobili. Vse delavstvo v Sloveniji je solidarno s stavkujočimi sotrpini za svoje človečansko dostojanstvo in življenske pravice v tvornici Hermana Pollacka sinovi in mu kliče:

Vztrajajte! Kvišku glave!

Iz strokovnega pokreta tekstilcev. Podpredsednik Splošne del. strok. zveze, podružnice v Mariboru, s. Ošlak Ferdinand, nas naproša, da objavimo kakor sledi: Vsled izstopa iz službe pri tvrdki J. Hutter in drug je avtomatično razveljavljen moj obratno-zaupniški mandat, ter stopi na izpraznjeno mesto svoječasno izvoljeni namestnik sodrug Mirko Ferenc. — Ker je praktično neizvedljivo, da bi se osebno poslovil od vseh poedino, prosim, da se mi dovoli tem potom izreči vsem obratnim in organizacijskim zaupnikom, članom, pristajšem in volilcem mojo zahvalo za zaupanje, ki ste mi ga 6 let pri vseh prilikah vedno in povsod izkazovali — zaupanje, ki je bilo dobesedno popolno. Dolga leta skupnega trdega dela vplakljenem in strokovnem pogledu so me navezala na Vas in povežala z Vami in ker se krajevno ne ločim od Vas, ostanem i za naprej včlanjen pri tekstilcih, katerih razširjenje bom imel vedno pred očmi. V želji, da me pokret v tovarni, ki smo ga z mukami ustvarili in vodili, obdrži v dobrem spominu, pozdravljam vse sodruge in sodruge »Družnost, na svidenje!«

RUDARJI

Koliko zasluži za pol meseca rudar v Kečevju, ki ima 8 otrok

In sicer periodo od 16. aprila do 30. aprila 1935.

3 in tri osminke šihotov po 37 Din je Din 133.75.

Šiht po 37 Din je še eden boljših šihotov, I. kategorije, kopača.

Izdatki, odtegljaji v tej periodi:

Provizijska pokojninska blagajna	59.50
Bolniška blagajna	38.—
Del. zbornica	3.—
Brezp. fond	—40
Uporaba krušne peči	—76
Razsvetljava	16.—
Trošarina za elekt. luč	2.62
Zadruga, vrtec, godba	1.—

Torej odtegljaji 121.28

Ostane mu v 14 dneh torej Din 12.47, da lahko z 8 otroki in ženo živi ali umira.

Ni čuda, da škripljejo zobje, če bo šlo tako naprej.

Akcionarji TPD pa spravljajo milijone dividend.

Fritz Husemann

Dragi sodrug!

Ko sem čital strašno vest po »Peuplu« v naši »Delavski politiki« nisem mogel verjeti, da je to mogoče. Vedel sem, da je fašizem zločinski, a da je zmožen tako podlega zločina na človeku, ki je žrtvoval vse svoje življenje v dobroti nemških rudarjev in vsega delovnega ljudstva, to se mi je zdelo nemogoče. Ali žal Mednarodna zveza rudarjev je po avtentičnih podatkih to potrdila.

Dragi sodr. Fritz! Tvoje življenje je ugasnila kruta roka razbesnele zve-

K našemu taboru v Celju

Dne 7. julija bo imelo naše delavstvo in delovno ljudstvo svoj tabor v Celju z zabavnim, kulturnim in družabno prijetnim sporedom.

Več let nismo imeli enake prireditve. In prijazno Celje je nalašč za tako prireditev primeren kraj ne le, ker leži nekako sredi banovine, marveč ker je tudi mogočno središče zavednega delavstva.

Prireditev organizira Delavska kulturna zveza »Svoboda«. Že samo to jamči, da bo prireditev veličastna manifestacija, ker ima ta organizacija izborne podružnice po vseh važnejših krajih v banovini.

Glavne točke dnevnega reda so:

1. sprejem na kolodvoru z godbo in petjem;

2. ogled mesta, grajskih razvalin in koncerti;

3. skupni obedi;

4. zborovanje in nato manifestacijski obhod;

5. govori, skupni pevski zbori »Svobode«, godba in

6. prosta zabava.

Priglašati se je pri podružnicah »Svobode«, pri strokovnih zaupnikih, oziroma pri izletnih odborih. Udeležence je takoj javiti centrali »Svobode«, Ljubljana, poštni predal 290, ali pa Strokovni komisiji v Ljubljani.

Delavski tabor ima namen manifestacije za delavsko kulturo.

Zato na delo!

ri-človeka. Utrgala Te je Tvoji dragi družini, katero si tako ljubil. Utrgala Te je nemškim rudarjem. Ne, ne samo nemškim, temveč vsem razredno organiziranim rudarjem cele zemlje. Zakaj nisi bil samo oče nemškemu rudarjem, temveč v vodstvu rudarske internacionale si bil kakor svetilnik, ki si svetil močno povsod tam, kjer so rudarji bili boj za svoje pravice ne glede na njih nacionalno pripadnost.

Da, dragi sodr. Fritz! Kdo bi si bil mogel predstavljati, da bo do tega prišlo! Ko sva bila pred petimi leti na velikem protifašističnem shodu v Krakovu skupaj, takrat si se takorekoko zaklel, da pot nemškega fašizma more iti le preko trupel nemškega proletarijata. Žal, da je nemškemu fašizmu to uspelo — in res šel je preko mnogih, tudi preko Tvojega trupla.

Dradi sodrug! Ugasnile so Tvoje vedre oči. Ugasnilo je Tvoje človeško srce. Izvršen je največji zločin nad celokupnim delavskim razredom. Vendar naj vedo tisti, ki so krivci tega zločina, da Tvoje velike vere v vstajenje trpinčnega človeštva niso uničili, in da je ta vera tista sila, ki žene jekleni zakon razvoja v tisto pot, na kateri se bo uničila tudi tista sila, ki je danes Tvoje življenje uničila. Za Matteotijem si moral iti Ti, da pride delovno ljudstvo preko Kalvarije v — vstajenje.

V tem prepričanju in zavesti se poslavljam v duhu od Tvojih zemskih ostankov, a nikdar pa od Tvoje ideje, v imenu rudarjev Zveze rudarjev Jugoslavije. J. Arh.

ŽIVILCI

Kaj je z odpravo nočnega dela v pekarnah? V Zagrebu, kjer se po odredbi banske uprave že dalj časa dela v pekarnah šele od štirih jutraj, vršijo policijski organi ponoči strogo kontrolo, da se ta zakonska naredba tudi izvaja. Poseben oddelek policije je nedavno izvršil v Zagrebu racijo na pekarno, ki se ne drže predpisa o nočnem miru. 22 pekovskih mojstrov je bilo občutno kaznovanih z visokimi globami. Pri ponovnem prestopku se jih bo brezobzirno posadilo v zapor. Kaznovani pa bodo tudi tisti kratkovidni pekovski pomočniki, ki kljub prepovedi ponoči delajo in s tem sami sebi in svojim tovarišem v skledo pljujejo. Tako je prav. Ugodne posledice odprave nočnega dela v pekarnah se v Zagrebu že občutijo: pekarno postajajo mnogo bolj snažne, kruh okusnejši in bolj svež, pomočniki spočiti in bolj z veseljem delajo, brezposelnih pekovskih pomočnikov skoraj ni več ni, ker rabijo sedaj mojstri več moči, da se opravi delo v določenem času.

STAVBINCI

Stavbinci Ljubljana

Tako slabo plačano, kot je stavbinsko delavstvo, pač ni nobeno drugo pri nas. Vsako leto delamo po nekaj mesecev v sezoni, ki je pa vsako leto slabša. Od leta 1930 pa do letošnjega leta so se nam plače že znižale za celih 50 odst. Stavbinsko delavstvo je popolnoma obubožano. Dokler ni prišel monopol nacije med nas, smo še nekako rinili. Stavbenikov je sedaj toliko kot gob po dežju. Vsak hoče živeti na račun nas, ker to drugače ne gre, mora seveda te žrtve doprinositi le stavbinski delavec.

Pred nekaj dnevi so neki gospodje, ne vem od kje, poizvedovali, koliko imajo delavci plače. Naš podjetnik, kot zelo veren mož, je rekel, da plača vse po Din 5.— na uro, seveda se je zlagal kolikor je dolg in širok. Ta krščanski mož zaposluje okoli 60 delavcev. Plače so naravnost »sijajne«, eden zidar ima Din 5.— na uro, 20 zidarjev po Din 4.— na uro, 15 zidarjev po Din 3.50 na uro. Pripominjam pa, da so to zidarji, ki imajo za seboj 15 let in tudi več let praktične usposobljenosti. Delavci so plačani na uro od 2.50 do 3 Din. Vprašali bi tega go-

spoda, koliko on računa delavca, ki ga pošlje k stranki, da izvrši naročena dela? Zato si pač lahko gradi tako lepe visoke lišče ter se z njimi bogati. Ker sem že star zidar, 40 let, sem domačin, sem mnogo delal tudi po drugih deželah, poznam vse ljubljanske stavbenike, moram reči, da ta gospod je cvetka med vsemi, ki najbolj izkorišča svoje delavce. Priganjaški sistem pa ni nikjer tak kot le pri njemu. Stavbince, ki je odvisen od vremenskih prilik, bi moral biti res teh par mesecev plačan tako kot se spodobi. Priznam, da je velika krivda na nas samih, odrešenja čakamo od drugod. Dokler je bil stavbincev organiziran, je bil tudi plačan primerno. Sedaj pa smo prepuščeni usodi, poginu. Zato bi se mogel zavedati vsak stavbinski delavec, da mu je le potom strokovne organizacije dana možnost, da si izboljša svoj mizerni položaj. Primorani smo, da bomo take podjetnike, ki nas tako nesramno izkoriščajo, priporočili javnosti, da bo znala, kdo so.

Stari zidar.

PRIVATNI NAMEŠČENCI

V. redni savezni kongres Zveze nameščencev Jugoslavije se bo vršil 9. in 10. junija 1935 v Zagrebu, v dvorani Delavske zbornice z dnevnim redom:

1. Otvoritev.
 2. Izvolitev kongresne pisarne in komisij.
 3. Poročila o delu centrale.
 4. Socialno zavarovanje privatnih nameščencev.
 5. Zakonsko reguliranje delovnih in plačilnih odnosov privatnih nameščencev.
 6. Zakonska zaščita priv. nameščencev.
 7. Davčna obremenitev privatnih nameščencev.
 8. Odnosaji Saveza priv. nam. Jugoslavije k ostalim delavskim in namešč. organizacijam.
 9. Poročilo kongresne komisije.
 10. Volitve nove uprave.
 11. Vprašanja in predlogi.
- Poročevalci so: Eduard Fleischer, Milivoj Magdič, Josip Legrad, Stjepan Benceković in Vladimir Pfeifer.

Kultura

Književni Horizonti. Štev. 5. prinašajo bogate članke od Vlad. Nazora, prevode G. Carducija in druge. Dr. Župić je podal obširno oceno Mile Klopčičevih »Priprostitih pesmi«. Poročila so bogata. Izhaja v Zagrebu.

Diskusijo o izpopolnitvi našega bolniškega in starostnega zavarovanja je izdala Del. zbornica v Ljubljani. Informaciji delavcev in nameščencev je namenjena knjižica in jo pripravočamo.

Dr. Iv. Lapenna: Mednarodni jezik u historiji i danas je brošurica, ki jo je izdal klub esperantista akademičara, Zagreb in stane 3 Din. Esperanto je živi jezik žive skupnosti, velikega, močnega in živega kolektiva, ki je raztresen po vsem svetu, ki ga dnevno potrebuje za medsebojno občevanje v najširšem smislu te besede.

Delavsko pevsko društvo »Solidarnost« v Kamniku, ki je članica Pevsko-glasbene podzveze »Svoboda«, priredi v nedeljo, dne 2. junija 1935 popoldne delavski koncert. Pri tej priliki bo nastopil tudi odsek društva »Mladinski zbor«. 8 letna deklica bo deklamirala proletasko pesem.

Pozdravljamo Vas s proletarsko-pevskim pozdravom »Družnost« in veselilo nas bo, če tisti, ki lahko, pridete na ta naš koncert. »Solidarnost«.

Mary Smolnik
Celje, Aleksandrov trg.

Zadnje novosti damskih klobukov. Popravila, hitro, točno in po ceni. Žalni klobuki vedno v zalogi.